

Наявна екологічна ситуація в Україні суттєвим чином обумовлена існуванням масштабної екологічної злочинності, зокрема контрабанда, браконьєрство, руйнування екосистем, деградація природного середовища.

На фоні вітчизняної латентності даних посягань слід розцінити як не вдосконалення адміністративного, кримінального законодавства та негативної діяльності правоохоронних органів в цій діяльності.

Всеохоплююча екологічна стратегія розвитку України як вияв волі її влади та громадян жити, працювати у чистому природному довкіллі на рівні сучасних вимог Європейського співтовариства повинна реалізовуватися в нашій державі.

Забезпечення екологічної безпеки держави державними та правоохоронними органами повинна створити передумови вирішення комплексу адміністративно-правових завдань у сфері охорони навколишнього середовища та удосконалення чинного законодавства України, зокрема, Водний кодекс України, Земельний кодекс України, Лісовий кодекс України, Законів України «Про охорону земель» «Про охорону навколишнього середовища», та інші нормативно-правові акти, за допомогою яких визначаються межі впливу на довкілля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон України від 1996р.//Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-141с.
2. Міжнародна поліцейська енциклопедія:/-відп.ред.Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко.-К.:Концерн «Видавничий дім» «ІнЮре» 2003

ПРАВОВІ ЗАСАДИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У СТРАТЕГІЧНІЙ ЕКОЛОГІЧНІЙ ОЦІНЦІ

Павлова О.

(аспірант, кафедра екологічного права, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого)

Науковий керівник – д.ю.н., професор А. П. Гетьман

Після підписання Протоколу про стратегічну екологічну оцінку (далі – Протоколу про СЕО) України в 2003 році СЕО була застосована в стратегічному плануванні країни декількома національними та місцевими органами влади на експериментальній основі. Протокол по СЕО вступив в силу в Україні на 1 березня 2016 року, після його ратифікації країною 2 грудня 2015 р Незважаючи на зростаюче визнання СЕО як інструмент сталого розвитку, СЕО рідко використовується в країні. Це пов'язано з рядом причин, в тому числі: слабка законодавча та інституційна основа для її застосування; низький рівень поінформованості про СЕО і її переваги між державними органами, відповідальними за підготовку планів і програм; відсутність розуміння ролі і відповідальності різних органів влади в процесі СЕО.

З 2013 року Україна розробляє нове законодавство по СЕО в рамках «Додаткової підтримки Міністерства екології та природних ресурсів України з питань виконання бюджету за підтримки сектора» в рамках проекту Європейського Союзу.

Впровадження в Україні положень статті 6 Орхуської конвенції є складним процесом. Як слушно зазначає Л. Я. Аніщенко, процес залучення громадськості до прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля, ускладнюється багатоступеневою системою дозвільних документів, які вимагаються законодавством України для здійснення різних видів діяльності [1, с.26].

У переважній більшості європейських країн у процесі прийняття рішень у розумінні статті 6 Конвенції використовується такий підхід: проведення оцінки впливу на навколишнє середовище і видача єдиного екологічного дозволу. Громадськість бере участь у цих процесах. А в Україні для різних видів підприємств/об'єктів, видів діяльності

передбачені різні дозвільні документи, які видаються різними державними органами. Погоджуємося з думкою, що для забезпечення впровадження положень статті 6 Конвенції в Україні необхідно передбачити належну процедуру залучення громадськості до процесу видачі усіх цих дозвільних документів, оскільки для різних проектів кожен із цих дозволів може бути остаточним. Іншим шляхом могла би бути заміна усіх цих дозволів єдиним природоохоронним дозволом із забезпеченням участі громадськості у процесі одержання останнього, але це б означало реформування усієї дозвільної системи у сфері охорони довкілля і використання природних ресурсів, що є безумовно складним і довготривалим процесом [1, с.27-28].

Визначення того, яка інформація підлягає включенню до екологічної доповідь, тобто визначення сфери охоплення, має здійснюватися з урахуванням інтересів громадськості» (пункт 2) статті 7), «наскільки це можливо», громадськості повинна бути надана можливість взяти участь у визначенні сфери охоплення (пункт 3 статті 6). Можливо, доцільно встановити і інформувати будь-які інші зацікавлені Сторони на стадії визначення сфери охоплення, щоб вони могли у належних випадках проконсультуватися з громадськістю щодо охоплення СЕО [2].

Публічні слухання або розслідування, у процесі яких представники громадськості можуть висловити свої думки, можливо, є ефективною формою участі громадськості. Одне або кілька таких слухань можуть бути проведені, коли цього вимагають: масштаби і географічний охоплення плану/програми або їх наслідків; суперечливий або резонансний характер плану або програми; питання і міркування, що впливають з участі громадськості; коло або місце проживання зацікавленої громадськості; необхідність безпосередньо опитати свідків компетентним органом з метою з'ясування непорозумінь, отримання більш чіткої картини громадських думок або проведення перехресного вивчення конфліктуючих думок; необхідність вираження громадськістю думок в усній, а не в письмовій формі.

Можливий підхід полягає в тому, щоб Сторона походження представляла проект плану або програми і екологічний доповідь зачеплених Стороні, з тим щоб остання могла повідомити свою громадськість; коментарі громадськості потім можуть бути представлені або безпосередньо компетентним органам Сторони походження, або узагальнено зачеплених Стороною і спрямовані Стороні походження [2].

Законодавець здійснив важливий крок до урегулювання питання правового забезпечення. Так, 4 жовтня 2016 року, народні депутати ухвалили законопроект «Про оцінку впливу на довкілля». Наразі документ знаходиться на розгляді Президентом України. Законом встановлюються правові та організаційні засади оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоди довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про впровадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Закон визначає, що суб'єктами оцінки впливу на довкілля є уповноважений центральний орган, уповноважені територіальні органи, інші органи виконавчої влади, Верховна Рада АР Крим, Рада міністрів АР Крим, органи місцевого самоврядування, громадськість, а також суб'єкти господарювання.

Таким чином, правові засади участі громадськості в стратегічній екологічній оцінці є гарантією запобігання можливостям прийняття органами влади таких стратегічних рішень, які можуть обмежити екологічні права та інтереси громадян. Участь громадськості може бути забезпечена вже на стадії визначення сфери охоплення або навіть на стадії визначення необхідності проведення СЕО для плану або програми. Громадськості має бути надана можливість висловити свою думку щодо проекту плану або програми та екологічного звіту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщенко Л. Я. Особливості впровадження в Україні вимог статті 6 Орхуської конвенції / Л. Я.

Аніщенко // Проблеми охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки. – 2013. – Вип. 35. – С. 20-29.

2. Рекомендации о надлежащей практике участия общественности в стратегической экологической оценке. – Женева, 2–5 июня 2014 года. – http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/documents/2014/EIA/MOP/ECE.MP.EIA.SEA.2014.2_ru.pdf.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЇ КРИЗЬ ПРИЗМУ МОРАЛІ

Перетятко Г.

(Львівський національний університет ім. Івана Франка)

Мораль, право, їх взаємовплив, роль у регулюванні суспільних відносин не раз були об'єктом наукових досліджень, адже ці питання здавна хвилювали філософів, правників, соціологів, політологів. Із змінами відносин у суспільстві, систем цінностей цього суспільства зазнавали змін і способи організації суспільства, держави, а відтак і змінювались бачення змісту та ролі соціальних регуляторів поведінки суб'єктів цього суспільства.

Як відзначається дослідниками філософії, взаємодія моралі, права та освіти є конструктивно і смислоускладненою комунікацією, яка об'єднує різні дискурси, теми яких торкаються формування особистості у сучасних соціокультурних контекстах. У ролі синтезатора виступають такі світоглядні орієнтири, як свобода, справедливість, відповідальність. Комплементарне поєднання моралі і права активізує приховані в них виховні смисли, які включаються у процес конструювання освітніх реальностей, де правове і моральне виховання ініціюють оновлення змісту і практик громадянського і політичного виховання [1, с. 12].

Не лише дослідники-філософи звертаються до моралі, а й галузеві правові науки при вирішенні деяких питань окреме місце відводять саме моралі. Екологічне право не є винятком. Екологічна етика як галузь філософського знання склалася в ХХ ст. Предметом її є обґрунтування та розробка етичних принципів і норм, що регулюють відносини людини і природи. Питання, які досліджує екологічна етика, це перш за все, моральна відповідальність людства за тваринний та рослинний світ планети, за біосферу, за екосистему, а також за майбутні покоління людей [2].

Складність налаштування стосунків на моральність пов'язана з історичним процесом самостановлення людства. Етноси нагромаджували особистий досвід, що визначався своєю об'єктивною цінністю, адже забезпечував виживання і розвиток. Нині жорстка конкурентна боротьба за природні ресурси та ринки — джерело постійної небезпеки для планетарного життя [3, с. 140-142].

Усе те, що виробляє і споживає людина, створюється шляхом використання природних ресурсів. Не випадково охорона довкілля та раціональне використання природних ресурсів є конституційною вимогою, зафіксованою в Основному Законі України [4].

Із зростанням можливостей впливу на навколишнє середовище у людини зростає рівень відповідальності за довкілля — його збереження та поліпшення. Ключовим є усвідомлення кожною людиною того, що саме дії мають вплив на довкілля; що саме її найменший деструктивний вплив на природу у сукупності з такими ж діями інших людей має (а не гіпотетично може мати у якомусь далекому майбутньому) колосальний негативний наслідок для навколишнього середовища. Питання екологічної безпеки мають обговорюватися не лише на усесвітніх симпозиумах та конференціях за участю найвищих чиновників та власників корпорацій. Питання екології та її безпеки є справою кожного.

У літературі відзначається, що екологічними викликами розвитку сучасного світу є проблема прісної води, ерозії земель, скорочення кількості видів тварин і рослин, збереження озонового шару, попередження небажаних наслідків глобального потепління